

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕДИЦИНИ
КАФЕДРА ПЕДІАТРІЇ №2

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор закладу вищої освіти
Національного медичного університету
імені О.О. Богомольця
з науково-педагогічної та навчальної роботи,
доктор медичних наук, професор
Олег Власенко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Педіатрія в тому числі виробнича лікарська практика (професійне
навчання) дитячі хвороби»

Освітній рівень: другий (магістерський)
Галузь знань: 22 Охорона здоров'я
Спеціальність: 222 Медицина
Освітня програма: Освітньо-професійна програма «Медицина»

2025 - 2026 навчальний рік

РОЗРОБНИКИ

робочої програми навчальної дисципліни «Педіатрія в тому числі виробнича лікарська практика (професійне навчання) дитячі хвороби» в складі ОК 30. «Педіатрія», для студентів 4 курсу Навчально-наукового інституту медицини

Березенко В.С. - д.мед.н., професор, завідувач кафедри педіатрії №1

Волосовець О.П. - член-кореспондент НАМН України, д.мед.н., професор, завідувач кафедри педіатрії №2

Балацька Н.І. - д.мед.н., професор, професор кафедри педіатрії №1

Боброва В.І. - д.мед.н., професор, професор кафедри педіатрії №1

Починок Т.В. - д.мед.н., професор, професор кафедри педіатрії №1

Кривопустов С.П. - д.мед.н., професор, професор кафедри педіатрії №2

Горобець Н.І. - к.мед.н., доцент, доцент кафедри педіатрії №1

Горобець А.О. - к.мед.н., доцент, доцент кафедри педіатрії №1

Левадна Л.О. - к.мед.н., доцент, доцент кафедри педіатрії №1

Грищенко Н.В. - к.мед.н., доцент, доцент кафедри педіатрії №2

Мозирська О.В. - д.мед.н., професор, доцент кафедри педіатрії №2

Черній О.Ф. - к.мед.н., доцент, доцент кафедри педіатрії №2

Ємець О.В. - к.мед.н., доцент, доцент кафедри педіатрії №2

Каруліна Ю.В. - к.мед.н., доцент, доцент кафедри педіатрії №2

Робоча програма навчальної дисципліни «Педіатрія в тому числі виробнича лікарська практика (професійне навчання) дитячі хвороби» в складі ОК 30. «Педіатрія», для студентів 4 курсу Навчально-наукового інституту медицини

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри педіатрії № 2

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 року

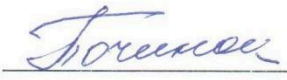
Робочу програму схвалено на засіданні Циклової методичної комісії педіатричних дисциплін

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 року

Завідувач кафедри педіатрії №2,

член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор Волосовець О.П.

Голова циклової методичної комісії

з педіатричних дисциплін, професор Починок Т.В.

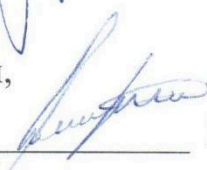
Гарант освітньої (освітньо-професійної) програми,

д.мед.н, професор

 Мельник В.С.

Начальник відділу навчально-методичної роботи,

ліцензування та акредитації, PhD, доцент

 Кучеренко І.І.

Перезатверджена:

на 20__/20__ н.р. _____ « ____ » _____ 20__ р. протокол №

Підпис

на 20__/20__ н.р. _____ « ____ » _____ 20__ р. протокол №

Підпис

на 20__/20__ н.р. _____ « ____ » _____ 20__ р. протокол №

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва навчальної дисципліни - **«Педіатрія в тому числі виробнича лікарська практика (професійне навчання) дитячі хвороби»** в складі дисципліни **«Педіатрія»**

Код дисципліни – **ОК 30.**

Згідно навчального плану, 4-й рік навчання –

Кількість кредитів ECTS - **3,5 кредити**

Загальний обсяг годин - **105 годин** (Лекцій -10 год; Практичних занять - 40 год., Виробнича практика – 10 год; СРС – 45 год).

Форма контролю – **підсумковий контроль (ПК).**

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань: 22 Охорона здоров'я	Денна форма навчання
	Напрямок підготовки: Магістр	Нормативна
Модулів – 1	Спеціальність: 222 «Медицина»	Рік підготовки – 4-й
Змістовних модулів – 2		
Індивідуальне науково-дослідне завдання – Написання Історії хвороби		Семестр – VII або VIII
Загальна кількість кредитів/годин – 3,5 / 105		
Тижневих годин:	Освітній кваліфікаційний рівень: Магістр медицини	Лекції: 10 год
Змістовний модуль 1 аудиторних – 25,0; СРС – 18,0		Практичні: 40 год + ВП 10 год

Змістовний модуль 2 аудиторних – 10,0; СРС – 5,0		Самостійна робота: 45 год
		Вид контролю: ПК

Мета, очікувані результати навчання та критерії оцінювання результатів навчання

Метою викладання навчальної дисципліни «Педіатрія в тому числі виробнича лікарська практика (професійне навчання) дитячі хвороби» є: формування здатності використовувати набуті загальні і спеціальні компетентності, та досягнуті програмні результати навчання щодо найбільш поширених соматичних захворювань у дітей для вирішення професійних задач діяльності лікаря в галузі охорони здоров'я.

Згідно з вимогами ОПП “Медицина”, дисципліна забезпечує набуття студентами таких компетентностей:

● Інтегральна (ІК):

Здатність розв’язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

● Загальні (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.

ЗК11.Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12.Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК13.Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК14.Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК15.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

● спеціальні (фахові, предметні) (ФК):

ФК1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ФК2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.

ФК3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

ФК4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.

ФК5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань.

ФК6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.

ФК7. Здатність до діагностування невідкладних станів.

ФК8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.

ФК 9. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.

ФК10. Здатність до виконання медичних маніпуляцій.

ФК 11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ФК13. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.

ФК 14. Здатність до планування і проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб.

ФК 16. Здатність до ведення медичної документації.

ФК 21. Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК 23. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я.

ФК 24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами.

ФК 25. Дотримання професійної та академічної доброчесності

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН 2. Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.

ПРН 3. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне

осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.

ПРН 4. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми; за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання ..

ПРН 5. Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу, враховуючи вік пацієнта.

ПРН 6. Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря- керівника в умовах закладу охорони здоров'я.

ПРН 7. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань.

ПРН 8. Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.

ПРН 9. Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями, враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними

схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

ПРН 10. Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН 13. Проводити оцінку та моніторинг розвитку дитини, надавати рекомендації з вигодовування та особливостей харчування залежно від віку, організовувати проведення профілактичних щеплень за календарем.

ПРН 14. Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.

ПРН 17. Виконувати медичні маніпуляції в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН 18. Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.

ПРН 19. Планувати та втілювати систему протиепідемічних та профілактичних заходів, щодо виникнення та розповсюдження захворювань серед населення.

ПРН 20. Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної профілактики інфекційних захворювань.

ПРН 21. Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних в інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН 23. Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я людини для оцінки стану захворюваності населення.

ПРН 24. Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

ПРН 25. Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.

ПРН 26. Управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, організовувати роботу та професійний розвиток персоналу з урахуванням набутих навиків ефективної роботи в команді, позицій лідерства, належної якості, доступності і справедливості, забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги.

ПРН 27. Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проєктів.

ПРН 29. Планувати, організовувати та проводити заходи зі специфічної профілактики інфекційних захворювань, в тому числі згідно з Національним календарем профілактичних щеплень, як обов'язкових так і рекомендованих. Управляти залишками вакцин, організовувати додаткові вакцинальні кампанії, у т.ч. заходи з імунопрофілактики.

Матриця компетентностей ОК 30. «Педіатрія», модуля «Педіатрія в тому числі виробнича лікарська практика (професійне навчання) дитячі хвороби»

ОК	ІК	ЗК	ЗК	ФК	ФК	ФК	ФК	ФК
30.	1-8	10-15	1-11	13-14	16	21	23-25	
	+	+	+	+	+	+	+	+

ПРН	1-10	12-14	17-21	23-27	29
	+	+	+	+	+

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК.

Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння/Навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
	Зн1 Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень Зн2 Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Ум1 Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур Ум2 Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мульти-дисциплінарних контекстах Ум3 Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	K1 Зрозуміле і недовзначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються K2 Використання іноземних мов у професійній діяльності	AB1 Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів AB2 Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів AB3 Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії
1	2	3	4	5
Загальні компетентності				
ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Зн1	Ум1	K1	AB1
ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Зн1	Ум 3	K2	AB3
ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	Зн1	Ум2	K1	AB1
ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.	Зн2	Ум2	K2	AB2
ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	-	Ум3	-	AB2
ЗК 6. Здатність приймати обгрунтовані рішення.	Зн1	Ум3	K1	AB1
ЗК 7. Здатність працювати в команді.	Зн2	Ум3	K1	AB2
ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.	Зн1	Ум3	K1	AB2

ЗК 10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.	Зн2	Ум3	К2	АВ3
ЗК 11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Зн2	Ум2	К2	АВ2
ЗК 12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.	Зн2	Ум3	-	АВ3
ЗК 13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.	Зн2	Ум1	К1	АВ1
ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	Зн1	Ум2	К1	АВ3
ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	Зн2	Ум3	-	АВ3

1	2	3	4	5
Спеціальні (фахові) компетентності				
ФК 1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.	Зн2	Ум3	К2	АВ2
ФК 2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.	Зн2	Ум3	-	АВ1
ФК 3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.	Зн2	Ум3	-	АВ2
ФК 4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.	Зн2	Ум2	К1	АВ1
ФК 5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань.	Зн2	Ум1	К1	АВ1
ФК 6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.	Зн2	Ум3	К1	АВ1
ФК 7. Здатність до діагностування невідкладних станів.	Зн2	Ум3	К1	АВ2
ФК 8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.	Зн2	Ум3	К1	АВ2
ФК 9. Здатність до проведення лікувально-свакуаційних заходів.	Зн2	Ум2	К1	АВ2
ФК 10. Здатність до виконання медичних маніпуляцій.	Зн1	Ум3	К1	АВ1
ФК 11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або	Зн2	Ум3	К1	АВ2

обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, включаючи систему раннього втручання.				
ФК 13. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.	Зн2	Ум2	К1	АВ2
ФК 14. Здатність до планування і проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб.	Зн2	Ум3	К1	АВ2
ФК 16. Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.	Зн2	Ум1	К1	АВ1

ФК 21. Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Зн2	Ум3	К2	АВ2
ФК 23. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я.	Зн2	Ум3	К2	АВ3
ФК 24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.	Зн1	Ум2	К1	АВ1
ФК 25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.	Зн2	Ум2	К2	АВ3

Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

	Загальні компетентності															Фахові компетентності																	
	ЗК 1	ЗК 2	ЗК 3	ЗК 4	ЗК 5	ЗК 6	ЗК 7	ЗК 8	ЗК 10	ЗК 11	ЗК 12	ЗК 13	ЗК 14	ЗК 15	Ф К 1	Ф К 2	Ф К 3	Ф К 4	Ф К 5	Ф К 6	Ф К 7	ФК 8	ФК 9	ФК 10	ФК 11	ФК 13	ФК 14	ФК 16	ФК 21	ФК 23	ФК 24	ФК 25	
ПРН 1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 2				+		+			+	+	+				+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+					+		
ПРН 3	+	+	+			+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+							+					+	+	+	+	+
ПРН 4			+	+																								+				+	
ПРН 5	+	+	+			+	+								+	+	+				+	+			+			+				+	
ПРН 6	+	+	+			+	+	+							+	+	+				+	+			+			+				+	
ПРН 7								+							+	+												+				+	
ПРН 8			+	+														+	+	+	+	+	+	+	+							+	
ПРН 9															+	+				+	+	+		+									
ПРН 10				+														+	+													+	
ПРН 12				+											+	+	+			+	+	+											
ПРН 13			+					+			+				+					+	+	+	+	+	+								
ПРН 14					+		+	+							+					+					+					+			
ПРН 17													+	+						+					+								
ПРН 18																										+	+						
ПРН 19																											+						
ПРН 20									+	+																							
ПРН 21		+							+																								
ПРН 23																											+						

[illegible]

Критерії оцінювання результатів навчання визначаються Положенням про [«Порядок оцінювання знань студентів під час поточного та кінцевого контролю з дисципліни в НМУ імені О.О. Богомольця»](#) (зі змінами та доповненнями, затвердженими Вченою радою НМУ імені О.О. Богомольця № 4 від 28.11.2024 р.).

Поточний контроль передбачає 100 % опитування студентів групи на практичному занятті з обов'язковим оцінюванням всіх складових елементів заняття – тестового контролю, усного опитування, вирішення ситуаційних задач, контролю засвоєння практичних навичок. За кожний етап заняття і елемент поточного контролю студент отримує традиційну оцінку «5», «4», «3», «2», з яких викладач формує середню арифметичну оцінку за заняття. Оцінка конвертується у бали згідно шкали, визначеної «Регламентом оцінювання поточної успішності» (див. с. 29).

Загальна оцінка з дисципліни за 200-бальною шкалою ранжується за національною шкалою та шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F).

Види контролю: поточний, підсумковий.

Форма контролю: Підсумковий контроль.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Педіатрія в тому числі виробнича лікарська практика (професійне навчання) дитячі хвороби»

Змістовний модуль 1. Найбільш поширені соматичні захворювання дитячого віку

Тема 1. Рахіт. Спазмофілія у дітей. Гіпервітаміноз D.

Визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування рахіту. Профілактика рахіту. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика спазмофілії, невідкладна допомога та прогноз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика гіпервітамінозу D, невідкладна допомога та прогноз.

Тема 2. Гострі бронхіти у дітей. Пневмонії у дітей.

Визначення, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика гострого бронхіту, гострого обструктивного бронхіту, гострого бронхіоліту та рецидивуючого бронхіту у дітей. Визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика пневмоній у дітей. Вікові особливості перебігу пневмоній. Прогноз. Діагностика та невідкладна допомога при дихальній недостатності у дітей.

Тема 3. Алергічні захворювання у дітей: бронхіальна астма, алергічний риніт, атопічний дерматит. Харчова алергія.

Визначення, фактори ризику та патофізіологічні механізми розвитку бронхіальної астми, класифікація, клініка, діагностика, лікування та профілактика бронхіальної астми у дітей, прогноз. Невідкладна допомога при важкому нападі БА. Визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика атопічного дерматиту у дітей, прогноз. Визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика алергічного риніту у дітей, прогноз. Визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика харчової алергії у дітей, прогноз. Клініка та невідкладна допомога при алергічних реакціях (набряк Квінке, кропив'янка, синдром Стівенса-Джонсона, синдром Лайєлла).

Тема 4. Найбільш поширені вроджені вади серця у дітей

Етіологія найбільш поширених ВВС у дітей. Класифікація вад серця, гемодинаміка при найбільш поширених ВВС у дітей (дефекті МШП, дефекті МПП, тетраді Фалло, коарктації аорти, стенозі легеневої артерії, аортальному стенозі, транспозиції магістральних судин та ВАП). Діагностика найбільш поширених ВВС у дітей. Тактика лікаря та прогноз при найбільш поширених ВВС у дітей. Консервативне лікування. Показання до кардіохірургічного лікування. Лікування серцевої недостатності. Вторинна профілактика інфекційного ендокардиту.

Тема 5. Запальні та незапальні захворювання серця у дітей. Гостра ревматична лихоманка у дітей.

Кардити у дітей: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, прогноз. Кардіоміопатії у дітей: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, прогноз. Гостра ревматична лихоманка у дітей: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, первинна та вторинна профілактика, прогноз.

Тема 6. Ювенільний ідіопатичний артрит (ЮІА) та реактивні артропатії у дітей.

Ювенільний ідіопатичний артрит: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, реабілітація, прогноз. Реактивні артропатії у дітей: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, прогноз.

Тема 7. Функціональні та органічні захворювання шлунково-кишкового тракту у дітей.

Визначення, фактори ризику та патофізіологічні механізми розвитку, класифікація, клініка, діагностика, лікування та профілактика у дітей, прогноз при: малюкові кольки, функціональні розлади, що супроводжуються абдомінальним болем, виразкова хвороба шлунку та ДПК, запальні захворювання кишечника – хвороба Крона, виразковий коліт. Вторинна профілактика загострень. Невідкладна допомога.

Тема 8. Функціональні та органічні гепатобіліарні розлади у дітей.

Визначення, класифікація, етіологія, фактори ризику виникнення, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика та прогноз для дітей з дисфункцією жовчного міхура, дисфункцією сфінктера Одді, автоімунними захворюваннями печінки та жовчних шляхів (АІСХ – автоімунний склерозуючий холангіт, ПСХ – первинний склерозуючий холангіт, АГ – автоімунний гепатит).

Тема 9. Гломерулонефрит у дітей. Хронічна ниркова недостатність.

Інфекції сечової системи у дітей. Пієлонефрит у дітей.

Визначення, класифікація інфекцій сечової системи у дітей, диференціальна діагностика інфекцій нижніх та верхніх сечових шляхів. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика та прогноз циститів у дітей. Визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, лікування, профілактика та прогноз пієлонефритів у дітей. Визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика та прогноз гломерулонефриту у дітей. Хронічна ниркова недостатність: фактори ризику виникнення, етіологія, патогенез, стадії захворювання, клініка, діагностика, лікування, профілактика, прогноз.

Змістовний модуль 2. Виробнича лікарська практика (професійне навчання «Дитячі хвороби»)

Тема 10. Принципи організації надання планової і невідкладної терапевтичної допомоги в Україні. Вивчення структури та організації роботи лікарні, обсягу і форм роботи лікаря-ординатора педіатричного відділення. Опитування (скарги, анамнез) і об'єктивне клінічне (фізикальне) обстеження хворих при найбільш поширених захворюваннях в дитячому віці.

Тема 11. Трамбування лабораторних та інструментальних методів дослідження в клініці педіатричного відділення.

Тема 12. Обґрунтування та формулювання діагнозу при найбільш поширених захворюваннях в дитячому віці.

Тема 13. Лікування, первинна і вторинна профілактика при найбільш поширених захворюваннях в дитячому віці

Тема 14. Надання невідкладної допомоги при найбільш поширених соматичних захворюваннях в дитячому віці. Принципи етики та деонтології в практиці лікаря педіатричного відділення

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	НАЗВИ ТЕМ	Усього год.	Лекції	Практ зан	СРС
1.	Рахіт. Спазмофілія у дітей. Гіпервітаміноз D.	9.0	1.0	4.0	4.0
2.	Гострі бронхіти у дітей. Пневмонії у дітей	9.0	2.0	4.0	3.0
3.	Алергічні захворювання у дітей: бронхіальна астма, алергічний риніт, атопічний дерматит. Харчова алергія.	9.0	1.0	4.0	4.0
4.	Найбільш поширені вроджені вади серця у дітей	9.0	1.0	4.0	4.0
5.	Запальні та незапальні захворювання серця у дітей. Гостра ревматична лихоманка у дітей.	8.0	-	4.0	4.0
6.	Ювенільний ідіопатичний артрит (ЮІА) та реактивні артропатії у дітей.	8.0	-	4.0	4.0
7.	Функціональні та органічні захворювання шлунково-кишкового тракту у дітей	9.0	2.0	4.0	3.0
8.	Функціональні та органічні гепатобіліарні розлади у дітей	8.0	1.0	4.0	4.0
9.	Гломерулонефрит у дітей. Хронічна ниркова недостатність у дітей. Інфекції сечової системи у дітей. Пієлонефрит у дітей.	9.0	2.0	4.0	3.0
Виробнича лікарська практика (професійне навчання) у педіатричному відділенні					
10.	Принципи організації надання планової і невідкладної терапевтичної допомоги в Україні. Вивчення структури та організації роботи лікарні, обсягу і форм роботи лікаря-ординатора педіатричного відділення. Опитування (скарги, анамнез) і об'єктивне клінічне	3.0		2.0	1.0

	(фізикальне) обстеження хворих при найбільш поширених захворюваннях в дитячому віці.				
11.	Трактування лабораторних та інструментальних методів дослідження в клініці педіатричного відділення.	3.0		2.0	1.0
12.	Обґрунтування та формулювання діагнозу при найбільш поширених захворюваннях в дитячому віці.	3.0		2.0	1.0
13.	Лікування, первинна і вторинна профілактика при найбільш поширених захворюваннях в дитячому віці	3.0		2.0	1.0
14.	Надання невідкладної допомоги при найбільш поширених соматичних захворюваннях в дитячому віці. Принципи етики та деонтології в практиці лікаря педіатричного відділення.	3.0		2.0	1.0
Індивідуальна робота - Курація хворої дитини, підготовка та написання історії хвороби		4.0			4.0
Підсумковий контроль		7.0		4.0	3.0
УСЬОГО ГОДИН З ДИСЦИПЛІНИ		105	10	50	45

Примітка: Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%): **57.1% : 42.9% : (1.3 :1)**

Теми лекцій

№	Назва теми	К-ть годин
1	Рахіт у дітей.	1.0
2	Гострі респіраторні інфекції верхніх дихальних шляхів у дітей. Гострі бронхіти у дітей.	1.0
3	Пневмонії у дітей.	1.0
4	Бронхіальна астма у дітей	1.0

5	Найбільш поширені вроджені вади серця у дітей	1.0
6	Функціональні та органічні захворювання органів гастродуоденальної зони у дітей	1.0
7	Функціональні та органічні захворювання гепатобіліарної системи у дітей.	1.0
8	Функціональні та органічні захворювання кишечника у дітей	1.0
9	Інфекції сечової системи у дітей	1.0
10	Гломерулонефрит у дітей. ХНН у дітей	1.0
	Усього годин	10

Теми практичних занять

№ з/п	НАЗВИ ТЕМ	К-ть годин
1.	Рахіт у дітей. Спазмофілія у дітей. Гіпервітаміноз D у дітей.	4.0
2.	Гострі бронхіти у дітей. Пневмонії у дітей	4.0
3.	Алергічні захворювання у дітей: бронхіальна астма, алергічний риніт, atopічний дерматит. Харчова алергія.	4.0
4.	Найбільш поширені вроджені вади серця у дітей	4.0
5.	Запальні та незапальні захворювання серця у дітей. Гостра ревматична лихоманка у дітей.	4.0
6.	Ювенільний ідіопатичний артрит (ЮІА) та реактивні артропатії у дітей.	4.0
7.	Функціональні та органічні захворювання шлунково-кишкового тракту у дітей	4.0
8.	Функціональні та органічні гепатобіліарні розлади у дітей	4.0
9.	Інфекції сечової системи у дітей. Пієлонефрит у дітей. Гломерулонефрит у дітей. Хронічна ниркова недостатність у дітей.	4.0
	ПК	4.0
Усього годин		40.0

Виробнича практика

№	ТЕМА	Кількіс ть годин	СРС	Вид
---	------	------------------------	-----	-----

				КОНТ рол ю
1.	Принципи організації надання планової і невідкладної терапевтичної допомоги в Україні. Вивчення структури та організації роботи лікарні, обсягу і форм роботи лікаря-ординатора терапевтичного відділення. Опитування (скарги, анамнез) і об'єктивне клінічне (фізикальне) обстеження хворих при найбільш поширених захворюваннях в дитячому віці	2.0	1.0	ПК
2	Трактування лабораторних та інструментальних методів дослідження в клініці педіатричного відділення.	2.0	1.0	ПК
3	Обґрунтування та формулювання діагнозу при найбільш поширених захворюваннях в дитячому віці.	2.0	1.0	ПК
4	Лікування, первинна і вторинна профілактика при найбільш поширених захворюваннях в дитячому віці	2.0	1.0	
5	Надання невідкладної допомоги при найбільш поширених соматичних захворюваннях в дитячому віці. Принципи етики та деонтології в практиці лікаря педіатричного відділення	2.0	1.0	ПК
	Всього годин	10.0	5.0	

СРС

№	ТЕМА	Кількість годин	Вид Контролю
1.	Підготовка до практичних занять	33.0	ПК
2	Підготовка та написання учбової Історії хвороби	4.0	ПК
3	Самостійна робота у педіатричному відділенні, Заповнення щоденників виробничої практики	5.0	ПК

4	Підготовка до складання ПК	3.0	ПК
Всього годин		45.0	

Вимоги до виконання студентом індивідуального завдання

Індивідуальне завдання студенти виконують у вигляді курації хворих та написання учбової історії хвороби в позааудиторні години.

Оцінювання історії хвороби як обов'язкової індивідуальної роботи студента відбувається під час її захиту в процесі індивідуальної роботи викладача зі студентом.

Оцінка «5» виставляється, якщо студент провів повне клінічне обстеження хворої дитини, описав його результати, правильно оцінив клінічний стан хворого, клінічні зміни з боку органів і систем організму, результати лабораторних та інструментальних методів обстеження, вірно визначив клінічний діагноз згідно класифікації хвороб та обґрунтував його, призначив повне та правильне лікування, правильно визначив прогноз захворювання та засоби його профілактики.

Оцінка «4» виставляється, якщо студент провів повне клінічне обстеження хворої дитини, але допустив неточності в оцінці клінічного стану, результатів лабораторних та інструментальних методів обстеження, правильно визначив клінічний діагноз та обґрунтував його, призначив правильне лікування, проте не в повному обсязі або з несуттєвими помилками.

Оцінка «3» виставляється, якщо студент допустив окремі помилки в оцінці клінічного стану хворого, результатів клінічного, лабораторного та інструментального обстеження, встановленні та обґрунтуванні діагнозу, призначенні лікування або визначенні прогнозу захворювання.

Оцінка «2» виставляється, якщо студент допустив суттєві помилки в аналізі клінічного стану, результатів клінічного, лабораторного та інструментального обстеження хворої дитини, не встановив правильний діагноз, не призначив правильне лікування.

Робота вважається виконаною в разі отримання студентом позитивної оцінки з написання та захисту історії хвороби.

«5» - 30 балів,

«4» - 20 балів,

«3» - 10 бали,

«2» - 0 балів.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни «Педіатрія в тому числі виробнича лікарська практика (професійне навчання) дитячі хвороби» використовуються різновиди методів навчання, рекомендовані для вищої школи, а саме:

- за джерелами знань: словесні (пояснення, лекція, бесіда, дискусія); наочні (демонстрація); практичні (практична робота, опанування практичними навичками);
- за логікою навчального процесу: аналітичний (визначення загального стану хворого та основних ознак хвороби), синтетичний (з'ясування взаємозв'язку основних ознак захворювань, визначення оптимальних заходів щодо діагностики, лікування та профілактики), їх поєднання – аналітико-синтетичний, а також індуктивний метод, та дедуктивний методи;
- за рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

Поєднуючи та узагальнюючи наведені вище методи навчання, при вивченні дисципліни доцільно впроваджувати такі методи організації навчальних занять як:

- метод клінічних кейсів,
- проблемно-орієнтований метод,
- метод індивідуальних навчально-дослідних та практичних завдань,
- метод конкурентних груп,
- метод тренінгових технологій,

- метод «ділової гри»,
- метод «мозкового штурму»,
- метод проведення конференцій із застосуванням інтерактивних, міждисциплінарних та інформаційно-комп'ютерних технологій.

Видами навчальної діяльності студента, згідно з навчальним планом, є лекції, практичні заняття, самостійна робота студентів та виконання індивідуального завдання.

Лекції. Перевага віддається проблемним, оглядовим та концептуально-аналітичним лекціям. Під час лекції в студентів формуються знання, забезпечуються мотиваційний компонент і загально-орієнтований етап оволодіння науковими знаннями. Лекції відіграють роль в якісному управлінні самостійною роботою студентів.

Практичні заняття за методикою організації є клінічними, спрямовані на контроль засвоєння теоретичного матеріалу й формування практичних вмінь та навичок, а також уміння аналізувати й застосовувати одержані знання для вирішення практичних завдань. Вони передбачають:

- збирання анамнезу;
- огляд хворої дитини;
- планування обстеження хворої дитини;
- інтерпретацію даних лабораторних та інструментальних досліджень;
- визначення попереднього клінічного діагнозу;
- визначення терапевтичної тактики;
- призначення лікувального харчування;
- надання екстреної медичної допомоги;
- вирішення ситуаційних задач;
- відпрацювання практичних навичок на муляжах та біля ліжка хворої дитини;
- ведення медичної документації.

Самостійна робота студента – виконується студентом в позааудиторний час. Можливі види самостійної роботи студентів: підготовка до практичного заняття, заповнення робочого зошита з дисципліни, пошук та вивчення додаткової літератури, створення алгоритмів, структурно-логічних схем, написання рефератів, анотацій, доповідей для виступу з повідомленнями на практичних заняттях, чергування в клініці поза межами навчального часу під керівництвом викладачами кафедри, виконання завдань на платформі LIKAR_NMU.

Виробнича лікарська практика (фахова підготовка) «Дитячі хвороби» - передбачає відпрацювання практичних навичок збору медичної інформації, огляду, постановки попереднього діагнозу, складання плану обстеження та лікування пацієнтів із найбільш поширеними захворюваннями дитячого віку, відпрацювання медичних маніпуляцій та тактики надання естреної медичної допомоги при невідкладних станах у педіатричному відділенні; заповнення медичної документації лікаря.

МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ, ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Методи контролю

Теоретичних знань:

- письмове тестування та компютерне,
- індивідуальне опитування, співбесіда,
- структуровані за змістом письмові роботи.

Практичних навичок та умінь:

- контроль виконання стандартизованих за методикою проведення практичних навичок, передбачених планом практичної підготовки студента з дисципліни:

- аналіз лабораторних та інструментальних досліджень;
- виконання медичних маніпуляцій в педіатрії;
- надання допомоги при невідкладних станах у дітей.

Форми контролю

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. На всіх практичних заняттях застосовується об'єктивний контроль теоретичної підготовки та засвоєння практичних навичок (стандартизованих за методикою виконання), за середнім балом та переведенням в бали за 80-бальною шкалою

Контроль виконання самостійної роботи, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Контроль засвоєння практичних навичок по відповідній темі заняття здійснюється як під час поточного контролю, так і при підсумковому контролі.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді заліку після закінчення вивчення обох змістових модулів з метою оцінки опанування студентом фаховими компетентностями для досягнення програмних результатів навчання.

РЕГЛАМЕНТ ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми, передбачає 100% опитування студентів групи та оцінювання усіх складових елементів заняття – тестового контролю, контроль виконання практичних навичок, вирішення ситуаційних завдань. Також враховується письмове виконання завдань в процесі підготовки до практичного заняття.

За кожний етап заняття студент отримує оцінку «5-4-3-2», із яких викладач формує середню арифметичну оцінку за заняття. Якщо середня арифметична оцінка становить «2», то це відповідає 0 кількості балів.

Результати контролю рівня знань кожної складової заняття.

1) Готовність студента до заняття (початковий етап) перевіряється на основі відповіді на **10 тестових завдань** з використанням платформи

LIKAR_NMU. На першому практичному занятті ці питання включені до заключного контролю.

За вірну відповідь на 9 - 10 тестів студент отримує традиційну оцінку «5»; за 7 - 8 правильних відповідей – оцінку «4», за 5 - 6 правильних відповідей - оцінку «3», менше 5 правильних відповідей – оцінку «2».

2) Усне опитування студента оцінюється таким чином:

–Оцінка «5» виставляється у випадку, коли студент дає вичерпно точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей;

–Оцінка «4» виставляється за умови, коли студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок;

–Оцінка «3» ставиться студентові на основі його знань основного змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння, дає відповіді за допомогою навідних питань, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

–Оцінка «2» виставляється у випадках, коли знання студента не відповідають вимогам оцінки «3 бали»;

3). Формування фахових компетентностей.

–Оцінка «5» виставляється у випадку, коли студент демонструє здатність аналізувати та застосовувати отримані при обстеженні хворого результати для вирішення практичних завдань, а саме: збирання анамнезу, огляд дитини, планування обстеження, інтерпретацію даних лабораторних та інструментальних досліджень; правильно визначає клінічний діагноз при типовому перебігу захворювання; призначає правильне лікування в повному обсязі; демонструє відмінні знання з надання невідкладної допомоги.

–Оцінка «4» виставляється за умови, коли студент демонструє здатність з окремими неточностями аналізувати та застосовувати отримані при обстеженні хворого результати для вирішення практичних завдань; правильно визначає клінічний діагноз при типовому перебігу захворювання;

призначає в цілому правильне лікування, але може припускатися окремих несуттєвих помилок, які виправляє самостійно; демонструє добрі знання надання невідкладної допомоги.

—Оцінка «3» ставиться студентові коли він з окремими помилками аналізує та застосовує отримані результати для вирішення практичних завдань; визначає клінічний діагноз при типовому перебігу захворювання; призначає в цілому правильне, але не повне лікування та/або з несуттєвими помилками; демонструє задовільні знання з надання невідкладної допомоги;

—Оцінка «2» виставляється у випадках, коли студент не здатен приймати рішення та діяти у типових клінічних ситуаціях, не здатний визначити клінічний діагноз, призначити правильне лікування.

4) Для контролю засвоєння студентом теми йому пропонується дати відповідь на запитання ситуаційної задачі.

—Оцінка «5» виставляється у випадку, коли студент правильно та повно вирішує комплексну ситуаційну задачу, дає вичерпні відповіді на усі поставлені запитання.

—Оцінка «4» виставляється за умови, коли студент правильно вирішує комплексну ситуаційну задачу, але може припускатися окремих несуттєвих помилок, які виправляє самостійно.

—Оцінка «3» ставиться студентові, який з окремими помилками вирішує ситуаційну задачу, відчуваючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь.

—Оцінка «2» виставляється, якщо студент має явні труднощі при вирішенні ситуаційних завдань, дає невірні відповіді на запитання.

Оцінювання самостійної роботи студентів по підготовці до аудиторних практичних занять здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

Студент має відвідати не менше 75% навчальних аудиторних занять з дисципліни (практичні заняття). Навчальні заняття, які були пропущені студентом з будь-якої причини, в тому числі і з приводу хвороби,

опановуються ним самостійно в позааудиторний час за регламентом кафедри (шляхом написання конспекту навчальної теми, історії хвороби, дистанційної форми навчання, консультації, демонстрація практичних навичок, тощо).

Конспект пропущеного навчального заняття викладач повертає студенту. Викладач кафедри веде Реєстр зарахованих конспектів за пропущені заняття за формою (див.додаток №4 до Наказу №782 від 30.09.2019 р), який є додатком до академічного журналу та показує динаміку опанування студентами пропущених навчальних тем. Такий Реєстр підлягає щотижневому контролю завідувачем кафедри.

Кафедра не встановлює окремого графіка із зазначенням годин для приймання конспектів пропущених навчальних занять.

Студент, який відвідав менше 75% (пропустив більше 25% занять) аудиторних занять, вважається таким, який не виконав навчальної програми та плану з дисципліни і тому має повторно вивчати дисципліну.

Оцінка занять з виробничої практики

—Оцінка «5» виставляється у випадку, коли студент демонструє вільне володіння практичними навичками (на муляжах та/або біля ліжка хворого, демонструє відмінні навички з надання невідкладної допомоги.

—Оцінка «4» виставляється за умови, коли студент добре володіє практичними навичками (на муляжах та/або біля ліжка хворого), демонструє добрі знання та навички з надання невідкладної допомоги.

—Оцінка «3» ставиться студентові коли він здатний виконати основні практичні завдання (на муляжах та/або біля ліжка хворого) тільки після відповідних зауважень та допомоги викладача, демонструє задовільні знання та навички з надання невідкладної допомоги;

—Оцінка «2» виставляється у випадках, коли студент пасивно поводить себе під час демонстрацій практичних навичок, має явні труднощі при засвоєнні практичних навичок навіть після відповідних зауважень та корекції викладача.

Пропущені лекції студенти не відпрацьовують, водночас, пропущені лекції зараховуються до загальної кількості пропущених навчальних аудиторних занять з навчальної дисципліни.

Як за практичні заняття змістового модуля 1, так і за практичні заняття з виробничої практики, середня арифметична оцінка, округлена за математичними правилами, відповідає кількості балів:

«5» - 5 балів,

«4» - 4 балів,

«3» - 3 балів,

«2» - 0 балів.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність, становить 80 балів.

Підсумковий контроль викладач проводить усно. На ПК використовуються завдання, які складаються з 2 питань та 1 комплексної ситуаційної задачі. Завдання формуються з переліку питань до ПК. За ПК студент може отримати максимально 120 балів: 2 питання по 30 балів, 1 задача - 30 балів, ІХ - 30 балів.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ,

які присвоюються студентам при оцінюванні дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість балів, що відповідають традиційній оцінці			
		«5»	«4»	«3»	«2»
1.	Рахіт. Спазмофілія у дітей. Гіпервітаміноз D.	5	4	3	0
2.	Гострі бронхіти у дітей. Пневмонії у дітей	5	4	3	0
3.	Алергічні захворювання у дітей: бронхіальна астма, алергічний риніт, атопічний дерматит. Харчова алергія.	5	4	3	0
4.	Найбільш поширені вроджені вади серця у дітей	5	4	3	0

5.	Запальні та незапальні захворювання серця у дітей. Гостра ревматична лихоманка у дітей.	5	4	3	0
6.	Ювенільний ідіопатичний артрит (ЮІА) та реактивні артропатії у дітей.	5	4	3	0
7.	Функціональні та органічні захворювання шлунково-кишкового тракту у дітей	5	4	3	0
8.	Функціональні та органічні гепатобіліарні розлади у дітей	5	4	3	0
9.	Інфекції сечової системи у дітей. Пієлонефрит у дітей. Гломерулонефрит у дітей. Хронічна ниркова недостатність у дітей.	5	4	3	0
10.	Виробнича практика. Принципи організації надання планової і невідкладної терапевтичної допомоги в Україні. Вивчення структури та організації роботи лікарні, обсягу і форм роботи лікаря-ординатора терапевтичного відділення. Опитування (скарги, анамнез) і об'єктивне клінічне (фізикальне) обстеження хворих при найбільш поширених захворюваннях в дитячому віці	5	4	3	0
11.	Виробнича практика. Трамбування лабораторних та інструментальних методів дослідження в клініці педіатричного відділення.	5	4	3	0
12.	Виробнича практика. Обґрунтування та формулювання діагнозу при найбільш поширених захворюваннях в дитячому віці	5	4	3	0
13.	Виробнича практика. Лікування, первинна і вторинна профілактика при найбільш поширених захворюваннях в дитячому віці	5	4	3	0

14.	Виробнича практика. Надання невідкладної допомоги при найбільш поширених захворюваннях в дитячому віці. Принципи етики та деонтології в практиці лікаря педіатричного відділення	5	4	3	0
Поточний контроль за середнім балом за 80 б. шкалою Сума балів за поточний контроль з модуля «Педіатрія» дисципліни «Педіатрія з дитячими інфекційними хворобами» вираховується як середнє арифметичне суми балів за кожне відвідане заняття (відсутність на занятті – 0 балів), поділене на кількість тем в модулі (14), та помножене на 16*.					
15.	Підсумковий контроль за 120 бальною шкалою				
Питання 1		30	20	10	0
Питання 2		30	20	10	0
Задача		30	20	10	0
Історія хвороби		30	20	10	0
Всього балів за дисципліну		Максимально – 200 Мінімальний достатній бал – 111.			

* Коефіцієнт 16 є результатом перерахунку середньої кількості балів у пропорції. Наприклад: Якщо студент отримує усі оцінки «5» (максимальна середня оцінка у балах) – це відповідає – 80 балам; якщо середня оцінка студента «3,5» – це X балів. $X = 3,5 \times 80 : 5 = 3,5 \times 16 = 56$.

Сума балів за дисципліну виставляється на останньому аудиторному занятті викладачем академічної групи студенту за результатами поточного та підсумкового контролю з обов'язковою індивідуальною роботою по курації дитини і написанню історії хвороби з відповідною конвертацією суми балів в традиційну оцінку та шкалу ECTS.

Конвертація кількості балів з дисципліни в оцінки за шкалами ECTS та чотирибальною (традиційною).

Бали з дисципліни конвертуються як в шкалу ECTS, так і в чотирибальну

шкалу.

Ранжування за шкалою ECTS з присвоєнням оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» проводиться таким чином:

Оцінка за національною шкалою	Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ЄКТС	Пояснення
Відмінно	170-200	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
Добре	155-169	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
	140-154	C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
Задовільно	125-139	D	Задовільно (зі значною кількістю недоліків)
	111-124	E	Достатньо (виконання відповідає мінімальним критеріям)
Незадовільно	60-110	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
	1-59	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Також бали з дисципліни конвертуються на кафедрі у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями таким чином:

Бали з дисципліни	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 до 111 балів	3
110 балів та нижче	2

Порядок ліквідації академічної заборгованості

При отриманні незадовільної оцінки із дисципліни в межах 60-110 балів (FX) студент має право повторно її скласти 2 рази: один - кафедральній комісії за участю зав. кафедри, а останній раз - комісії за участю завідуючого кафедри та декана.

Повторне складання дисциплін із отриманими незадовільними оцінками проводять за графіком, який складає кафедра, узгоджує з деканом (інтервал між спробами або дисциплінами не менше 3 днів). Дисципліни, які вивчають на відповідному курсі мають бути складені до початку нового навчального року. Наявність академічної заборгованості до початку нового навчального року є підставою для відрахування студента із університету за невиконання вимог навчального плану (або оформлення академічної відпустки та повторного курсу навчання за станом здоров'я).

При отриманні незадовільної оцінки із дисципліни в межах 1-59 балів (F) студент зобов'язаний повторно її вивчити у позааудиторний час на платній основі. Повторне отримання студентом незадовільної оцінки за результатом повторного її вивчення з урахуванням двох перескладань дисципліни або **незадовільних оцінок із 3-х дисциплін**, а також наявності пропущених аудиторних навчальних занять **без поважних причин, сума пропусків яких складає 120 годин і більше**, обумовлює його відрахування із університету за невиконання навчального плану.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу: обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використань ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення мають всі види навчальної діяльності: лекції, практичні заняття, самостійна робота студентів.

Методичне забезпечення лекційного курсу:

1. Тези лекцій.
2. Методичні розробки лекцій.
3. Презентації лекцій.
4. Відеозаписи лекцій.

Методичне забезпечення практичних занять:

1. Методичні розробки практичних занять для викладачів.
2. Методичні вказівки до практичних занять для студентів.
3. Варіанти тестових питань та завдань для перевірки вихідного рівня знань з кожної теми на платформі дистанційного навчання LIKAR_NMU.
4. Варіанти ситуаційних завдань для перевірки засвоєння тем
5. Допоміжні матеріали:
 - алгоритми виконання практичних навичок, медичних маніпуляцій, відеофільми
 - результати лабораторних та інструментальних методів досліджень
 - муляжі, фантоми тощо
 - алгоритми надання невідкладної допомоги (відповідно до стандартів доказової медицини)
 - симулятори, електронні довідники, комп'ютери з відповідним інформаційним забезпеченням

Методичне забезпечення самостійної роботи студентів:

1. Методичні вказівки для передаудиторної підготовки до практичних занять.
2. Робочий зошит для передаудиторної підготовки.
3. Методичні інструкції з виконання практичних навичок.
4. Варіанти завдань для самостійної роботи студентів.

Методичні матеріали для студентів викладнені на платформі дистанційного навчання LIKAR_NMU та сайті кафедри педіатрії №2.

Засоби діагностики успішності навчання

Для діагностики успішності навчання застосовуються наступні засоби:

1. Тестові завдання формату А
2. Структуровані завдання для письмових робіт
3. Практичні завдання для перевірки опанування практичними навичками
4. Ситуаційні завдання.
5. Варіанти теоретичних та практичних завдань для підсумкового контролю.

Завдання є стандартизованими. Їх складовими є діагностика та лікування найбільш поширених соматичних захворювань дитячого віку, виконання медичних маніпуляцій, аналіз результатів лабораторних та інструментальних досліджень, визначення тактики ведення хворого та тактики надання екстреної медичної допомоги при невідкладних станах.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК,

засвоєння яких контролюється під час поточного контролю

I. Аналіз результатів лабораторних та інструментальних досліджень

1. Загальний аналіз крові
2. Загальний аналіз сечі
3. Загальний аналіз калу
4. Серологічні реакції при автоімунних захворюваннях
5. Мікробіологічне дослідження біологічних рідин та виділень
6. Аналіз синовіальної рідини
7. Аналіз сечі за Зимницьким
8. Аналіз сечі на діастазу
9. Гострофазові показники, білок крові та його фракції
10. Креатинін, сечовина крові
11. Електроліти крові
12. Лужна фосфатаза крові
13. Експрес-тести на вірусні захворювання
12. Дослідження функції зовнішнього дихання

13. ЕКГ
14. Ендоскопічне дослідження травного тракту
15. Ехокардіографія
16. Променеве дослідження органів грудної та черевної порожнини, сечостатевої системи

II. Медичні маніпуляції

1. Проводити реєстрацію стандартної ЕКГ в 12 відведеннях
2. Забезпечувати периферичний венозний доступ
3. Вимірювати артеріальний тиск
4. Виконувати непрямий масаж серця
5. Виконувати штучне дихання

III. Визначення тактики надання екстреної медичної допомоги при невідкладних станах у дітей

1. Гостра дихальна недостатність
2. Гостра серцева недостатність
3. Гострі анафілактичні реакції
4. Гіпертермічний та судомний синдром
5. Важкий напад бронхіальної астми (астматичний статус)
6. Набряк Квінке
7. Гостра ниркова недостатність
8. Гостра затримка сечі
9. Кровотечі при виразковій хворобі шлунка та ДПК

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ

при проходженні виробничої лікарської практики «Дитячі хвороби»

- Збирання скарг, анамнезу хвороби, анамнезу життя.
- Оцінка загального стану хворої дитини
- Обстеження шкіри, підшкірного жирового шару, пальпація лімфатичних вузлів, щитоподібної залози.
- Обстеження стану кістково-м'язового апарату (огляд та пальпація).

- Обстеження стану серцево-судинної системи (огляд, пальпація, перкусія, аускультация).
- Обстеження стану органів дихання (огляд, пальпація, перкусія, аускультация).
- Обстеження стану органів травлення (огляд, пальпація, перкусія, аускультация).
- Обстеження стану сечовидільної системи (огляд, пальпація).
- Встановлення та обґрунтування попереднього діагнозу захворювання.
- Призначення та обґрунтування лабораторного та/або інструментального обстеження хворої дитини.
- Інтерпретація результатів лабораторних та інструментальних досліджень.
- Встановлення клінічного діагнозу (визначення основне захворювання, ускладнення основного та супутніх захворювань).
- Визначення необхідного режиму та дієти для хворої дитини.
- Визначення принципів та характеру лікування захворювання.
- Діагностика та надання екстреної допомоги при визначених програмою невідкладних станах.
- Виконання медичних маніпуляцій (згідно переліку).
- Визначення тактики вторинної профілактики захворювань при диспансерному нагляді.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Рахіт. Визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, лікування. Профілактика рахіту. Спазмофілія: етіологія, патогенез, клініка та невідкладна допомога.
2. Гіпервітаміноз D. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика, лікування, невідкладна допомога при гострому гіпервітамінозі D, прогноз.

3. Інфекції верхніх дихальних шляхів (гострий риносинусит, гострий назофарингіт, гострий ларингіт, гострий фарингіт) у дітей. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.
4. Терапевтичні заходи при лихоманці та судомах у дітей, хворих на ІВДШ.
5. Гострий бронхіт у дітей. Визначення, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.
6. Гострий обструктивний бронхіт у дітей. Визначення, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.
7. Гострий бронхіоліт у дітей. Визначення, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.
8. Пневмонії у дітей. Визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика пневмоній у дітей. Прогноз.
9. Гостра дихальна недостатність у дітей. Визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, невідкладна допомога.
10. Атопічний дерматит у дітей. Визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика, прогноз. Атопічний марш.
11. Алергічний риніт у дітей. Визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика, прогноз.
12. Набряк Квінке, кропив'янка, синдром Стівенса-Джонсона, синдром Лайелла у дітей. Визначення, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
13. Бронхіальна астма у дітей. Визначення. Фактори ризику та патофізіологічні механізми розвитку бронхіальної астми. Класифікація, клініка, діагностика, лікування та профілактика бронхіальної астми у дітей, прогноз.
14. Важкий напад бронхіальної астми (астматичний статус) у дітей. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, невідкладна допомога.

15. Найбільш поширені ВВС у дітей. Етіологія, класифікація вад серця, гемодинаміка при найбільш поширених ВВС у дітей (дефекті МШП, дефекті МПП, ВАП, тетраді Фалло, коарктації аорти, стенозі легеневої артерії, аортальному стенозі, транспозиції магістральних судин).
16. Діагностика найбільш поширених ВВС у дітей. Тактика лікаря та прогноз при найбільш поширених ВВС у дітей. Консервативне лікування. Показання до кардіохірургічного лікування.
17. Діагностика та лікування серцевої недостатності у дітей з ВВС. Вторинна профілактика інфекційного ендокардиту.
18. Кардити у дітей: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, прогноз.
19. Кардіоміопатії у дітей: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, прогноз.
20. Гостра ревматична лихоманка у дітей. Визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, первинна та вторинна профілактика, прогноз.
21. Інфекційний ендокардит у дітей: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, первинна та вторинна профілактика, прогноз.
22. ЮІА: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, реабілітація, прогноз.
23. Реактивні артропатії у дітей: визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, прогноз.
24. Визначення, фактори ризику, патофізіологічні механізми розвитку, класифікація (Римські критерії IV) функціональних гастроінтестинальних розладів у дітей.
25. Діагностичні критерії основних функціональних розладів ШКТ, які супроводжуються абдомінальним болем. Рекомендації ESPGHAN (європейська асоціація гастроентерологів, гепатологів, нутріціологів) щодо оптимізації харчування дітей раннього віку.

26. Визначення, фактори ризику, механізми розвитку, класифікація, діагностика, лікування синдрому подразненої кишки.
27. Функціональний абдомінальний біль, абдомінальна мігрень: визначення, фактори ризику, механізми розвитку, класифікація, діагностика, лікування.
28. Виразкова хвороба шлунка та ДПК у дітей: визначення, класифікація, діагностика. Діагностика та лікування хелікобактерної інфекції у дітей.
29. Запальні захворювання кишечника у дітей: особливості перебігу, діагностики та лікування хвороби Крона, виразкового коліту. Профілактика загострень.
30. Визначення, класифікація, етіологія, фактори ризику виникнення, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика та прогноз для дітей з дисфункцією жовчного міхура, дисфункцією сфінктера Одді.
31. Автоімунні захворювання печінки та жовчних шляхів (АІСХ – автоімунний склерозуючий холангіт, ПСХ – первинний склерозуючий холангіт, АГ – автоімунний гепатит), особливості перебігу, алгоритм діагностики та лікування.
32. Інфекції сечової системи у дітей. Визначення, класифікація, диференціальна діагностика інфекцій нижніх та верхніх сечових шляхів.
33. Пієлонефрит у дітей. Визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, лікування, профілактика, прогноз. Цистит у дітей. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика, прогноз.
34. Гломерулонефрит у дітей. Визначення, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика, прогноз.
35. Хронічна ниркова недостатність у дітей. Фактори ризику виникнення, етіологія, патогенез, стадії захворювання, клініка, діагностика, лікування, профілактика, прогноз.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Педіатрія Майданника: підручник. У 3 кн. Кн. 1. Захворювання дітей раннього віку, дитяча нефрологія, дитяча гематологія /акад. В. Г. Майданник, проф. І. О. Мітюряєва-Корнійко, проф. А. В. Чуриліна, проф. Т. П. Борисова, доц. Л. П. Глебова; за ред. проф. І. О. Мітюряєвої-Корнійко – Львів: Видавництво «Магнолія 2006», **2025**. – 484 с. : іл.
2. Педіатрія: у 3-х т: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів IV рівня акред. / За ред. О. Катілова, А. Варзаря, А. Валіуліса, Д. Дмитрієва. - Вінниця: Нова Книга, **2023**. – Т1 - 656 с., Т2 – 712 с.
3. Педіатрія: підручник / Т.О. Крючко, О.Є. Абатуров, Т.В. Кушнерева та ін. /за ред. проф. Т.О. Крючко, проф. О.Є Абатурова. — 3-є видання (перероблене і доповнене). Київ: ВСВ «Медицина», 2021. – 224 с.
4. Клінічна педіатрія: підручник [В. М. Дудник, І. І. Андрікевич, Г. І. Мантак та ін.]; за ред. В. М. Дудник. – Вінниця : Нова Книга. 2021. – 648 с.
5. Невідкладні стани в педіатрії: посіб. / Ю.В. Марушко, Т.В. Гищак, М.І. Борисенко та ін.; за ред. Ю.В. Марушка. – К.: ФОП О.В. Сторожук, 2023. –328 с.
6. Nelson textbook 21st Edition by Robert M. Kliegman, MD, Joseph St. Geme, Nathan J. Blum, Samair S. Shan, Robert C. Tasker, Karen M. Wilson, Richard E. Behrman Видавництво: Elsevier, **2020**.

Додаткова

1. Педіатрія: підручник для студ. вищих навч. закладів IV рівня акредит/ за ред. проф. О.В. Тяжкої.- Вид. 5-те виправ. та допов.- Вінниця: Нова Книга, 2018. -1152 с: іл.
2. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. Том 1 / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. видання. Наукові редактори перекладу В.С. Березенко, Т.В. Починок. Київ: ВСВ «Медицина», 2020. Т1-378с., Т2- 426 с.
3. Abdulla R., Anderson R.H., Backer C.L., Berger S., Blom N.A., Holzer R.J., Robinson J.D. Pediatric Cardiology - Fetal, Pediatric, and Adult Congenital Heart

Diseases **(2024)** Publisher Springer Cham. 2024. Published: 3059.
ISBN978-3-031-07562-9. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-07563-6>

4. Bradley J.S., Nelson J.D.; Barnett E.D.; Cantey J.B.; Kimberlin D.W.; Palumbo P.E.; Sauberman J.; Howard Smart J.; Steinbach William J. **(2024)**. Nelson's Pediatric Antimicrobial Therapy. Itasca, IL : American Academy of Pediatrics. Published: : 383. ISBN-13: 978-1-61002-697-0.

5. *Bunik M.; Hay W.W.; Levin M.J.; Abzug M.J. (2022)*. CURRENT Diagnosis & Treatment Pediatrics, Twenty-Sixth Edition. Published by *McGraw Hill / Medical*. 2022. Publisher: 1504. ISBN 10: 1264269986 / ISBN 13: 9781264269983.

6. Francesco E., Stuart L. Goldstein A.B., Bates C.M., Shroff R., Cham S. **(2022)**. Pediatric Nephrology. **2022**. Published: 2134. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-52719-8>. eBook ISBN978-3-030-52719-8. ISBN978-3-030-52718-1.

7. Guandalini S., Dhawan A. (2022). Textbook of Pediatric Gastroenterology, Hepatology and Nutrition. A Comprehensive Guide to Practice. PublisherSpringer Cham. eBook Packages Medicine, Medicine (R0). 2022. Edition Number2. Published: 1095. ISBN978-3-030-80067-3. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-80068-0>.

8. Kamat D.,. 2024. Quick Reference Guide to Pediatric Care. (2024). American Academy of Pediatrics, 2010. **(2024)**. Published: 1323. <https://doi.org/10.1542/9781610027137>. EISBN: 978-1-61002-713-7

9. Light M., Van Hook K. (2023). Pediatric Pulmonology By American Academy of Pediatrics Section on Pediatric Pulmonology and Sleep Medicine. 2023. Publisher: 1147. <https://www.aap.org/Pediatric-Pulmonology-2nd-Edition-Paperback>. <https://doi.org/10.1542/9781610026536>. ISBN electronic: 978-1-61002-653-6. ISBN print: 978-1-61002-652-9

10. Parsi L.D., Lalor KB., Nemerofsky S.L.. (2024). Coding for Pediatrics 2025: A Manual for Pediatric Documentation and Payment (30th Edition). By AAP Committee on Coding and Nomenclature. American Academy of Pediatrics. 2024. Publisher: 565. <https://doi.org/10.1542/9781610027502>. ISBN electronic: 978-1-61002-750-2. ISBN print: 978-1-61002-749-6
11. Pediatric Clinical Practice Guidelines & Policies, 24th Edition. (2024). American Academy of Pediatrics. Publication Date: May 15, 2024. Published: 1159. <https://doi.org/10.1542/9781610027335>; ISBN electronic: 978-1-61002-733-5 .
12. Pediatric Collections: Dermatology Cases.(2024). Pediatric Collections: Dermatology Cases. Published: September 2024. Publisher: 80. <https://doi.org/10.1542/9781610027762>. EISBN: 978-1-61002-776-2
13. Petty R.E., Ronald M., Laxer R.M., Lindsley C.B., Wedderburn L., Fuhlbrigge R.C., Mellins E.D. (2023). Textbook of Pediatric Rheumatology. Publishing house Elsevier. Published: 748. ISBN 9780323636520 2023. <https://doi.org/10.4236/ojra.2021.111001> .
14. Rezaei N. Pediatric Allergy. (2020).Book SubtitleA Case-Based Collection with MCQs, Volume 1. Springer Cham. 2020. Published: 318 ISBN978-3-030-18284-7. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-18282-3>.

Інформаційний ресурс МОЗ України

1. moz.noreply@gmail.com
2. https://www.dec.gov.ua/cat_mtd/pediatriciya/
3. Нормативно-методичні матеріали.
https://www.dec.gov.ua/cat_mtd/normativni-ta-metodichni-materiali/
4. Галузеві стандарти та клінічні настанови.
https://www.dec.gov.ua/cat_mtd/galuzevi-standarti-ta-klinichni-nastanovi/

